

ZAPISNIK

23. tematske sjednice Gradskog vijeća Grada Šibenika, održane 8. studenog 2024. godine u Kući umjetnosti Arsen s početkom u 9:15 sati.

Sjednici je predsjedavao predsjednik Gradskog vijeća dr.sc. Dragan Zlatović, a zapisnik je vodila Mira Vudrag Kulić, stručna suradnica za opće poslove i poslove Gradskog vijeća u Tajništvu Grada Šibenika.

Predsjednik Vijeća je otvorio sjednicu, srdačno je pozdravio dame i gospodu vijećnike, gradonačelnika i njegove zamjenike, pročelnike gradskih upravnih odjela, predstavnike medija i sve ostale nazočne sjednici.

Zamolio je Antu Galića, pročelnika Tajništva Grada da obavi prozivku vijećnika radi utvrđivanja broja nazočnih vijećnika sjednici.

Nakon obavljene prozivke utvrdio je da je sjednici od ukupno **21** vijećnik nazočno **16 vijećnika** i to: Goran Bušac, Mirko Čeko, Hrvoje Dunkić, Mario Kovač, Branko Kronja, Dario Kulušić, Rikard Marenzi, Ljiljana Nanjara, Dino Papak, Stipica Protega, Ivan Rajić, Nenad Samaržija, Ivan Slavica, Ivana Spahija, Tomislav Travčić, i dr.sc. Dragan Zlatović, te da postoji kvorum za pravovaljano odlučivanje.

Sjednici nisu nazočni: Branka Badžim, Marko Petković, Nenad Renje, Ivan Slavica i Ivana Spahija.

Osim vijećnika sjednici su bili nazočni i: gradonačelnik Željko Burić, Danijel Mileta zamjenik gradonačelnika Grada Šibenika, Mladena Baran Jakelić, pročelnica Službe – Ureda gradonačelnika, Ante Galić, pročelnik Službe Tajništva Grada, Mirjana Žurić, pročelnica Upravnog odjela za društvene djelatnosti, Madlena Roša Dulibić, pročelnica Upravnog odjela za prostorno planiranje i zaštitu okoliša, Slobodan Tolić, pročelnik Upravnog odjela za financije, Joško Jurić, pročelnik Upravnog odjela za komunalne djelatnosti i gospodarstvo, Tihomir Paškov, pročelnik Upravnog odjela za gospodarenje gradskom imovinom, Branka Vrančić, pročelnica Upravnog odjela za provedbu dokumenata prostornog uređenja i gradnju, Petar Mišura, pročelnik Upravnog odjela za gospodarstvo poduzetništvo i razvoj.

Sjednici su nazočili i: Marina Šimić, ravnateljica Gradske knjižnice „Juraj Šižgorić“, Andrija Španja, ravnatelj Javne ustanove „Športski objekti“ Šibenik, Gorana Barišić Bačelić, ravnateljica Javne ustanove Tvrđava kulture, Jakov Bilić, ravnatelj Hrvatskog narodnog kazališta u Šibeniku, Zvonimir Štrkalj, direktor Vodovoda i odvodnje d.o.o. Šibenik, Robert Podrug, direktor Bikarac d.o.o. Šibenik, Novica Ljubičić, direktor Zeleni Grad Šibenik d.o.o., Goran Bulat, direktor Gradski parking d.o.o. Šibenik, Joško Vuković, direktor Čempresi d.o.o. Šibenik, Jakov Terzanović, direktor Podi-Šibenik d.o.o., Diana Mudrinić, direktorica Inkubatora za nove tehnologije „Trokut Šibenik“ i Nina Kursar, Batižele d.o.o..

Gosti nazočni sjednici su: dr.sc. Slaven Dobrović, Mirko Budiša, dipl.ing.kem.tehn. - zamjenik direktora Fonda za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost, prof.dr.sc. Viktor Simončić i Hrvoje Zekanović, saborski zastupnik.

Predsjednik Vijeća je upitao da li ima primjedbi na zapisnik 21. sjednice Gradskog vijeća.

Zapisnik 21. sjednice Gradskog vijeća je prihvaćen uz 16 glasova „ZA“.

Predsjednik Vijeća je upitao da li ima primjedbi na zapisnik 22. svečane sjednice Gradskog vijeća.

Zapisnik 22. svečane sjednice Gradskog vijeća je prihvaćen uz 16 glasova „ZA“.

dr.sc. Dragan Zlatović (predsjednik Gradskog vijeća) kazao je kako je ovo tematska sjednica Gradskoga vijeća s jednom točkom dnevnog reda, kako je naznačeno i u samom pozivu za ovu današnju sjednicu. Stoga vjeruje da podržavaju zamolbu i prijedlog da s obzirom na tematiku same sjednice i da su ovdje s nama i naši cijenjeni gosti koji su pozvani da doprinesu ovoj raspravi, a također i s obzirom na dobru praksu koju imaju unutar tradicije održavanja tematskih sjednica u ovom Gradskom vijeću, kao i u drugim predstavničkim tijelima drugih jedinica lokalne samouprave, da izostave aktualni sat, odnosno vijećnička pitanja, pa je zamolio da ovaj put preskoče aktualni sat, a da svi oni koji eventualno imaju pitanja da ih dostave pisano na Službu Tajništva Grada kada se može otvoriti eventualno refleksija na njih na sljedećoj redovitoj sjednici.

Ukoliko nemaju primjedbi na ovaj prijedlog, dao je na glasovanje sljedeći

DNEVNI RED

1. Energana na Bikarcu -benefiti i štetne posljedice

Dnevni red jednoglasno je prihvaćen.

Nadalje je kazao kao što dobro znaju na zadnjoj redovitoj sjednici, cijenjeni vijećnik, gospodin Kovač, naznačio je da će protokolirati inicijativu vezano za održavanje tematske sjednice na navedenu temu, što je i učinio podneskom u službenim prostorijama Gradske uprave Grada Šibenika, čime je inicirao postupak sukladno aktima vezano za održavanje ove sjednice. Kao predsjednik Gradskoga vijeća, uputio je inicijativu gradonačelniku i gradonačelnik Grada Šibenika Željko Burić je donio 17. listopada Zaključak o prihvaćanju inicijative o sazivanju tematske sjednice na temu Energana na Bikarcu - benefiti i štetne posljedice te je u tom zaključku isto tako pozvao sve vijećnike i vijećnice Gradskoga vijeća kao i određene službe i medije da nazoče stručnom posjetu energani i Eko centru u Bolzanu u Italiji, što se i održalo 29. listopada, kada je dio vijećnika s ostalim nazočnima posjetio centar. S obzirom na činjenicu da je gradonačelnik prihvatio održavanje ove tematske sjednice, on se na neki način stavio u poziciju zakazivača tematske sjednice, čime je na neki način bio u obvezi da i pripremi odgovarajući materijal koji bi mogao biti okosnica za današnju raspravu. Kako u ovoj fazi

nemaju nekih pisanih materijala koji bi poslužili kao temelj rasprave, ovaj put koriste, a tako i predlaže gradonačelnik, zajedno u suradnji sa tvrtkom Bikarac d.o.o., koja je pomogla pri izradi ovih materijala da svi skupa, pogledaju dva kratka video zapisa koja govore o stručnom posjetu energani u Bolzanu, nakon toga će nastaviti sa redovitim tijekom tematske sjednice. Zahvalio se vijećnicima i ostalima koji su bila nazočni posjeti i vidjeli ono što će upravo prezentirati. Vidjeli su da kod nekih koji su otišli na to putovanje s određenom skepsom, da se u određenom postotku popravilo raspoloženje, nada se i kod onih koji nisu eventualno išli na studijsko putovanje. Isto tako, za određene postotke podiglo se pozitivno raspoloženje, smanjila skepsa. U odnosu na određena pitanja, o ovome se već otvorila i rasprava na različitim razinama u našoj sredini. Ono što mu je vrlo interesantno da su u tim raspravama otvorili niz pitanja, ali jasno, pojavljuje se niz informacija i dezinformacija. Vrlo zgodno je što su se uključili i vanjski dionici koji će danas biti s nama, a vidi da su neki od njih odreagirali i putem medija, predstavnici akademske zajednice. Primjerice, jučer na svim portalima je objavljen intervju profesora Luke Travena sa Sveučilišta u Rijeci koji je odgovorio na niz pitanja, također razbio i niz dezinformacija koje su se javljale u ovom prostoru do sada. Na početku prije nego što da riječ gostima, samo kratko bi upoznao vijećnike s hodogramom današnjega rada, tako da nemaju problema u samome radu. Prvo bi dao riječ gospodinu gradonačelniku, zajedno sa predstavnicima Bikarca, da ih na neki način uvedu u temu. Zatim bi dao riječ gospodinu Mariju Kovaču kao inicijatoru tematske sjednice i pozvanom gostu kojeg je on predložio, a to je prof. Dobrović. Zatim bi nastupio prof. Simončić, koji bi isto tako ovdje imao svoje izlaganje, zatim predstavnicima Fonda za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost i na kraju saborskom zastupniku, gospodinu Hrvoju Zekanoviću. Gosti imaju mogućnost izlagati maksimalno 15 minuta. U tome smislu bi bilo dovoljno vremena da se određene stvari istaknu, jer inače, kada bi prešli tu granicu, tih 15 minuta moglo bi se pretvoriti u jedno savjetovanje, radionicu ili tribinu, što svakako nije ono s čime bi Gradsko vijeće trebalo biti na ovaj način obilježeno. Nakon toga, kada završe gosti, otvorio bi raspravu među gospodom vijećnicima koji se mogu javiti i jasno iznijeti svoja stajališta vezano za problematiku, čime bi na neki način dobili jedan sukus dodatnih informacija i stavova. Danas na neki način nemaju niti predloženih odluka i zaključaka, tako da tematsku sjednicu više gleda kao jednu razmjenu mišljenja, kao jedno polje na kojem će iznijeti različita gledišta, a jasno i odgovoriti na potencijalna pitanja koja figuriraju ili će danas biti postavljena.

Zamolio je gospodina gradonačelnika da prvi uzme riječ, onda će dalje ići kako je i najavio.

Željko Burić (gradonačelnik) pozdravio je sve prisutne i zahvalio gostima što su se odazvali pozivu da sudjeluju u razmjeni mišljenja. Za početak je kazao kako želi razbiti jednu dilemu, a to je da se u Šibeniku u ovom trenutku ne gradi ništa, dakle ne govore i ne raspravljaju o gradnji energane ili spalionice, kako se čuje u javnom prostoru puno nestručnih termina. Zamolio je za punu odgovornost dionika u javnom prostoru da bez činjenica i bez argumenata ne plasiraju dezinformacije koje uznemiruju građane, koje su na granici zakonskih reguliranih načina

funkcioniranja u javnom prostoru. U ovom trenutku, zahvaljujući Fondu za zaštitu okoliša, zahvaljujući izuzetnoj suradnji sa Fondom, koja je bila takva i u mandatu gospodina Dobrovića, koji je bio predsjednik Fonda, odnosno direktor Fonda, Grad Šibenik je postigao izuzetno visoku razinu zbrinjavanja otpada. Sjeća se trenutka kada je došlo do odobrenja gradnje Centra za gospodarenje otpadom Bikarac, koji je završen i koji funkcionira besprijekorno, ne samo da je završen Centar za gospodarenje otpadom po MBO tehnologiji i koji radi bez ikakvih problematičnih trenutaka, nego je sanirano postojeće odlagalište, imaju potpuno uređenu zonu za zbrinjavanje otpada, za sušenje mulja, posebno definiranu lokaciju za zbrinjavanje građevinskog otpada. To je odgovor zašto je Fond u ovom trenutku odabrao Šibenik kao primjer koji bi trebao i zaokružiti ciklus zbrinjavanja otpada. Upravo zato što su znali kako treba urediti tu zonu. To je zona u kojoj Šibenčani odlažu otpad desetljećima. I ono što čuju od ljudi koji bez argumenata, bez činjenica javno raspravljaju, upravo je to bilo mjesto, kako oni to kažu, 5, 6, 7, 15 km od centra grada u kojem je gorilo smeće desetljećima. Prije 4-5 godina tada u kunama su platili 2.000.000,00 kn, koje Fond nije htio priznati, nebitno u kojim i čijim mandatima kad su gasili podzemni požar, na odlagalištu smeća na brdu u kojem se gomilalo smeće, bez razdvajanja, bez recikliranja i nije bio samo to problem tog smeća, većih ili manjih brda bilo je svugdje u okolici, a govore o turizmu. Ako su pratili podatak, zona Južnog Tirola ili Bolzana ima 38 milijuna posjeta turista, cijela Hrvatska ima 20. Dakle, nije Bolzano odabran slučajno, ne samo zbog tehnologije, nego upravo zbog činjenice da se radi o zaštićenom području. U ovom trenutku je raspisan natječaj za izradu projekta potencijalne energane na području grada Šibenika, odnosno Bikarca. Tek tada će, a to će proći punih, po planu 18 mjeseci, vjerojatno poznavajući sustav javnih nadmetanja, žalbe na žalbu, odluke na odluku, bit će tu i punih 2 godine. Tek tada će dobiti realne podatke, znati o čemu se radi, kakva tehnologija će se primijeniti, kakve posljedice potencijalne će biti ili neće biti i tek onda će se moći raspravljati da li to žele ili ne žele. U ovom trenutku, ima osjećaj u javnom prostoru, kao da bageri samo čekaju da odluče i da oni krenu kopati. Ne, upravo ovo što su pokrenuli je želja da bilo kakva informacija u procesu zbrinjavanja otpada, koja uključuje i energanu, bude dostupna svima onima koji imaju interes da u tome sudjeluju, bilo kroz političke stranke, bilo kroz udruge, bilo kao građani, upravo ovo pokazuje da su u fazi kada se priprema natječaj za izradu projekta, da će dobiti ime projektanta, da se uključe svi i da imaju dovoljno vremena da dobiju informacije. S tim ciljem je organizirana i tematska sjednica koju su prihvatili odmah. S tim ciljem je organizirana posjeta Bolzanu, s tim ciljem će i idućih 2 godine biti organizirane razno - razne tribine. Pozivat će sve one koji imaju nešto za kazati, otvoreno i transparentno ne gurajući nikakvu odluku. Dovoljno rano su počeli, da spoznaju o onome što ih čeka, a što moraju riješiti, je zbrinjavanje otpada. Suvremeni svijet, pa tako i Grad Šibenik, ako ne riješi problem otpada, tek tada ugrožava svoje zdravlje, ali i svoj okoliš. Broj stanovnika na svijetu raste, problem smeća je enorman i ta činjenica mora im uvijek biti na savjesti. Kao ljudi, kao odgovorni ljudi, kao građani, moraju shvatiti da je to naše smeće ili otpad ono što ugrožava naše zdravlje i okoliš. Moraju shvatiti da taj problem moraju riješiti sa najmanje posljedicama. Misli da su već dovoljno shvatili da otpad ili smeće nije smeće, nego je to nešto što mora dati novi život, što mora dati novu energiju, novu održivost sa najmanje posljedicama upravo po nas, naše zdravlje i po okoliš. Zamolio je sve dionike u javnom prostoru da budu odgovorni, da shvate da bilo koja neargumentirana izjava izaziva nemir. Ne gradi se u Šibeniku u ovom trenutku ništa, nego se raspisuje natječaj za izradu projekta koji će sadržavati, između ostalog, i studiju utjecaja na okoliš i tek tada će znati o čemu raspravljaju. U ovom trenutku sve ovo, pa i ova tematska sjednica Gradskog vijeća, ima samo za cilj pružanje adekvatnih informacija svima onima koji to žele da znaju.

dr.sc. Dragan Zlatović (predsjednik Gradskog vijeća) zahvalio se gospodinu gradonačelniku, zatim pozvao gospodina Podruga da se obrati u ime tvrtke Bikarac, koja je

također bila suradnik u realizaciji posjete Bolzanu, a također je i dionik potencijalnih aktivnosti na projektu.

Robert Podrug (Bikarac d.o.o. direktor) kazao je kako je gradonačelnik zbilja elaborirao, tu nema puno što za dodati, osim možda pojasniti da se radi o natječaju za izradu projektno-tehničke dokumentacije. Znači ovo nije natječaj za projektiranje energane, nego za ključne dokumente koji će dovesti do toga. Sada rade studiju izvodljivosti i studiju utjecaj na okoliš što su preduvjeti da bi uopće došli u fazu kada bi išli na projektiranje i gradnju, a za to se moraju ostvariti neki drugi preduvjeti, financijski i ostali. U zadnje vrijeme stvara se dojam da se nešto gradi i da je sve počelo od zadnje sjednice Gradskog vijeća kada je izdata zadužnica Fondu na odobrena sredstva. Od kada su završili Centar, a napominje da su njega završili u rekordnom roku od 2 godine, jedini su centar u zadnjih 10 godina koji je napravljen u Republici Hrvatskoj i koji funkcionira. Znači nakon rada Centra su odmah, iako su znali, u kontaktu su sa kolegama iz dva centra da imaju problem s gorivom iz otpada, da imaju problem s tom teškom frakcijom koju moraju plaćati ili odlagati ili plaćati da netko preuzme. Pokrenuli su priču sa energetsom uporabom. U tom smislu je izmijenjena dokumentacija na nacionalnoj razini, pa je i Zakon o gospodarenju otpadom i Plan gospodarenja otpadom uveo u svoj termin energetske uporabu. I u tom smislu su to komunicirali pa su imali odluku Fonda prošle godine u 12. mjesecu, u siječnju su imali prvi posjet ministra koji je tada javno kazao da je odobrio sredstva i da podržava taj projekt, zatim potpis ugovora u četvrtom mjesecu, odluku Vlade, pa potpis ugovora za izradu dokumentacije. Sve je to javnost pratila. U sedmom mjesecu su imali javno savjetovanje za natječaj, a koji su objavili u devetom mjesecu. Znači, godinu dana traje priča i nije sve krenulo od zadužnice i zadnje sjednice i to jasno komuniciraju u javnom prostoru i isto kao i gradonačelnik zamoliti će sve da ne šire laži jer nitko od ovoga ne umire i ne dobivaju se bolesti. Jer ovakva postrojenja se nalaze u velikim gradovima u razvijenom dijelu svijeta, sve energane se nalaze ili u Europskoj uniji, Japanu, Južnoj Koreji, Sjedinjenim Američkim Državama, u Africi jedna energanu, u Južnoj Americi 3. Znači, to su postrojenja u razvijenom svijetu. Nikog ne truju, kupus i salata iz Donjeg Polja će biti 10 puta kvalitetnija nego što je danas, ako ovo postrojenje profunkcionira.

dr.sc. Dragan Zlatović (predsjednik Gradskog vijeća) zahvalio se gospodinu Podrugu i zamolio gospodina Kovača kao inicijatora tematske sjednice da se obrati.

Mario Kovač (vijećnik) kazao je kako je tematika izgradnje spalionice otpada, smeća, odnosno energane na Centru za gospodarenje otpadom Bikarac postala u zadnje vrijeme hit tema brojnih oporbenih i poluoporbenih političkih stranaka, od kojih se neke pojavljuju u medijskom prostoru. Nakon više godina šutnje inzistirajući na tematskoj sjednici vezanoj uz ovu problematiku, uz podršku svih oporbenih vijećnika, kojima zahvaljuje, želio je ostvariti jedan vrlo važan cilj, a to je educiranje i informiranje naše javnosti, naših građana, o planiranom projektu spalionice smeća, odnosno energane na Bikarcu, 6 ili 7 km udaljene od centra grada. Drago mu je da je Gradska uprava pokazala otvorenost za njegovo inzistiranje da na ovoj sjednici imaju i goste, istaknute stručnjake koji mogu iznijeti argumente pro i kontra projekta, ne želeći ulaziti u usko stručna pitanja, dakle vezano uz sam radni proces unutar spalionice ili energane ili pak eventualnih utjecaja na zdravlje ljudi i okoliša što ću prepustiti nazočnim stručnjacima. Intencija je prvenstveno izbjeći navijačku atmosferu na sjednici i pošto poto izbjeći politikanstvo. Dakle, energana je evidentno skup projekt. Neki dan je u medijima pročitao informaciju kako bi sve skupa moglo koštati i do 150.000.000,00 EUR, s tim da bi u financiranju projekta možda mogli računati na nekakvih 50 do 60 % europskih sredstava, to su informacije koje su plasirane u medijima, što onda opet otvara pitanje tko će financirati preostalih 40 do 50 % vrijednosti. Energana je po svemu što su mogli pročitati i vidjeti u

medijima isplativa, ponajviše zbog toplinske energije koja se može koristiti u gospodarske svrhe, kao i za grijanje domova i gradskih institucija, može se govoriti i o proizvodnji električne energije. U Šibeniku nemaju toplinsku infrastrukturu koja bi toplinsku energiju mogla dovesti do domova građana kako bi se oni na taj način grijali, a izgradnja te infrastrukture bila bi sasvim sigurno izrazito skup i zahtjevan pothvat. Stoga, rentabilnost ulaganja u energanu bi trebala biti ostvarena plasiranjem toplinske energije i nastalog ugljičnog dioksida industrijskim postrojenjima na zoni Podi. Sadašnje stanje na zoni bar njemu ne ukazuje na neki industrijski pogon kojem bi bila potrebna velika količina toplinske energije i CO₂ i tu dolaze do jedne vrlo važne teme, a to je povezanost dva velika projekta o kojem se već dugo govori, Vallis Solaris i projekta spalionice na Bikarcu. Naime, nakon sjednice vijeća misli da je to bilo 18. rujna ove godine, pozvan je na sastanak kod gradonačelnika vezano uz organizaciju tematske sjednice na kojem je čuo informaciju za koju drži da je vrlo važna za gospodarski razvitak Šibenika. Naime, prva faza projekta Vallis Solaris, okončanjem kojim bi se otvorilo cirka 350 radnih mjesta, ne bi bila presudno vezana uz izgradnju i funkcioniranje energane, ali daljnja faza razvitka tog projekta, vrijednog prema pisanju u medijima, u konačnici milijardu eura sa otvaranjem cirka 5000 radnih mjesta, te bi daljnje faze razvitka projekta Vallis Solaris bile ovisne o mogućnostima isporuke toplinske energije i velikih količina ugljičnog dioksida, a što bi Energana svakako mogla distribuirati. Drži kako je ovo vrlo bitna okolnost o kojoj će također uvelike ovisiti donošenje odluke o realizaciji projekta spalionice, odnosno energane. O toj okolnosti bi svakako trebalo informirati našu javnost. No ono što ga brine jesu usporene reakcije Vallis Solarisa vezane uz nužnost realizacije kupnje terena u zoni Podi, što je opet preduvjet ostvarenja ove velike i bučno najavljene investicije. Naime, ako neće biti tog projekta, onda se opravdano mogu pitati zbog čega bi takav projekt gradili u Šibeniku. Zašto ne bi bio izgrađen na primjer u Splitu, koji je najveći grad Dalmacije, pa da mi otpad vodimo na spaljivanje u Split, a ne obrnuto. Na koncu, energana u Bolzanu o kojoj su sada gledali dva filma, gdje je smještena u najvećem gradu u regiji, Južni Tirolo, dakle, brojna su pitanja koja u nadolazećem vremenu, pa i danas, na ovoj sjednici traže kvalitetne odgovore i nada se da će na ovoj sjednici dobiti neke od njih. Završit će s jednom tezom, jednom misli starog britanskog konzervativca Edmunda Burke, koji je definirao društvenu zajednicu, a što se može primijeniti i na grad Šibenik kao partnerstvo onih koji su živi, onih koji su umrli i onih koji se tek trebaju roditi. Misli da bi trebali imati na umu značenje te definicije, pogotovo da bi trebali voditi računa o interesima ovih posljednjih.

dr.sc. Dragan Zlatović (predsjednik Gradskog vijeća) zahvalio se gospodinu Kovaču na uvodnoj riječi. Sljedeći je cijenjeni gost, gospodin Dobrović, koji će u petnaestominutnom izlaganju iskazati svoje stajalište koristeći određenu prezentaciju. Zamolio je gospodina Dobrovića da uzme riječ.

Dr.sc. Slaven Dobrović zahvalio se na pozivu, te kazao kako se rado odazvao jer misli da dijalog, pogotovo onaj argumentiran, svakako je uvijek spreman pružiti. Pozdravio je sve prisutne i gradonačelnika koji ga je spominjao, a misli da je krivo zapamtio njegovu ulogu. Kazao je kako je dva puta bio ministar po 6-7 mjeseci, nikada nije bio direktor Fonda. Dakle, s te pozicije nisu sigurno surađivali, možda se vrati kao takav, tko zna. Ovdje je došao dati prilog raspravi, tema je energana na otpad i tu je stavio pristupni ugovor, dakle, Hrvatska je članica Europske unije jednako pravni je i naš pristupni ugovor u kojemu u prilogu 5 postoji referiranje na gospodarenje otpadom i ono se tiče odlaganja, biorazgradivog odlaganja uopće, i tamo se spominje nakana da se gospodarstvo otpadom pretvori u jedan snažan impuls, vektor ili jedan mehanizam za održivi razvoj. I zato su morali u pristupnim, pretpristupnim procesima i donijeti Zakon o gospodarenjem otpadom u kojem su stavili ciljeve recikliranja. To je bilo 50 % do 2020. To je stajalo još od 2013. godine. Kako se do tog cilja dolazi? Dakle, hijerarhija

postupanja otpadom, ne dolazi se tek tako spontano, dolazi se ispunjavanjem mjera, ponovna uporaba, reciklaža i onda redom dalje. Energana ili spalionica, gdje, vidjeli su i u filmovima koji su prikazani, spominje se snažan skok od bacanja u rijeku na spalionicu, to vjeruje da je neki progres. Međutim, danas u konstelaciji ovoga, u stanju u kojem svijet jest, ne samo klimatske promjene, nego pitanje resursa, od gospodarenja otpadom traži nešto više, tako da recikliranje ovo što se skupi, malo željeza na dnu pepela, to je jako slabo, dakle sve drugo gorivo se uništi i naravno i mnoge ne gorive tvari se unište. Doprinos jest određeni po pitanju odlaganja, inertnost je postignuta i smanjene su količine. Što se tiče terminologije, kada se, kaže spalionica otpada, danas više nitko ne gradi spalionicu otpada bez energetske iskoristivosti, pa su to postale energane, dakle semantički se sada jako inzistira na energani bez spominjanja otpada. Otpad, kao najneuredniji i najheterogeniji energent se koristi u energani, pa je to ipak spalionica otpada sa iskoristavanjem dijela oslobođene energije. To je jako bitno. Skrenuo je pažnju na jednu činjenicu, zbilja ne želi navijati, na temelju svojih uvida i ima svoja uvjerenja, zastupa određene stavove za koje drži da su od javnog interesa. Dakle, energija iz otpada kada se spominje i govori svi, vjeruje gotovo 99,9 % ljudi ovdje misli na ogrjevnu vrijednost. Spališ, evo ti energije, dakle ta ogrjevna vrijednost, oslobođena toplina se mora konvertirati u nešto korisno. Čuli su od gospodina Kovača da bi toplinu odveli, morate toplovodni sustav odvesti ili lakše transferirati, tj. transformirati u električnu energiju. Postoji neko iskorištenje, kod otpada je on vrlo nizak, dakle teško dostiže 20 %. Dakle, konverzije ogromne vrijednosti goriva u električnu energiju. Postoji drugi oblik energije, a to je utjelovljena energija i to imaju svi otpadni materijali, ne samo oni gorivi. To je sva ona energija koja se troši u procesu stvaranja tog proizvoda od rudače, prerade ovoga ili onoga do finalnog proizvoda. Dakle, utjelovljena energija, kako se ona špara recikliranjem? Zato jest recikliranje i proizvodnja novih proizvoda bilo kojih, papira, plastike, stakla, metala uvijek daleko jeftinije iz sekundarne sirovine nego što je to iz klasične rudače, jer je proizvodni proces bitno kraći. Treba puno manje energije. Kada imaju otpad kao gorivo postoje transformacije, može se toplinsku energiju voziti negdje cijevima i koristiti u principu da na električnu energiju ide prijenos i korištenje. To stoji i o tome se ne može ništa reći. Najvrijednije tvari su papir, karton, plastika. Iz filma vide da ne, nikako ne papir, ali papir im sigurno ne smeta jer on gori. Plastika vrlo rado, ne spominje se reciklabilnost plastike jer s plastikom je problem, znaju da postoji dio koji je teško reciklabilan i kvaliteta plastike u pogledu reciklabilnosti je povezana sa načinom prikupljanja. Ako svatko od nas ostavi malo jogurta u čaši onda su bacivši to u neku kantu stvorili, to jest izbjegli uvjete s kojim bi se to dalo reciklirati i pretvoriti u jedan materijal. Kazao je kako postoji nešto drugo kao piroliza ili postoji uredni sustav prikupljanja i odgovorni građani koji će pojesti taj jogurt do kraja. Otpad kao resurs nudi materijsko recikliranje kao način korištenja, malo brojki kada se uspoređi, politilen visoke gustoće ovo je tradicionalna proizvodnja, jako puno energije treba, plin i nafta su sirovine za proizvodnju, isto tako trebaju energetske unose u obliku plina, nafte i struje i ukupno imaju sumu energije, to je 66 GJ/t ili MJ/kg. Kada se pak taj isti politilent proizvodi iz reciklata, odnosno iz otpadnog politilena, onda treba samo 0,95 GJ/t što je nekih 2 %. Ovdje su te brojke, prezentacija postoji, mogu svi skupa pogledati i vidjeti. Evidentno inače politilen visoke gustoće, to je ona tvrda plastika je baš par ekselans materijal za recikliranje, bitno je složenije politilen niske gustoćane folije, makar se mogu i one, ali zna dobro da je postojala tvrtka i postoji u Hrvatskoj koja praktički uzima, naručuje plastiku koja se može doslovce iz odlagališta izvući i njima slati na preradu. Što je sa otpadnim pektom u energani? Dakle, mogu dobiti energije, to je negdje poput nafte, 42 GJ, odnosno na onih 60 i nešto neto iskoristivo električne 7,2 u energani nastaje i CO₂. Na stranu sva ostala zagađivala i dušik monoksid, to je nekih 3 tone CO₂ će nastati po toni politilena. To govori namjerno jer danas su pred fazom uvođenja tereta na emisije CO₂ iz Eneršana jer se one unose u europski sustav trgovanja emisijama, a moguće je da krenu i malo stroži alati za penaliziranje tih emisija, jer su svi u poziciji da moraju kao Europska zajednica, za 55 % smanjiti emisije stakleničkih

plinova do 2030., odnosno do 2050. praktički anulirati. To je vrlo ambiciozno i teško, ali s ovim putom, energanom definitivno se ide u suprotnom smjeru. Ono što je zanimljivo je da recikliranjem ne da nema emisija CO₂, nego postoji ponor CO₂. Naime, taj reciklat koji su sačuvali, nisu ga spalili, proizveli preko 3 tone CO₂ su odveli na recikliranje, tamo je izbjegnuto 4 tone. Dakle, razlika je ogromna. Dakle, praktički to pokazuje zašto se gospodarenje otpadom smatra jedinim sektorom koje je sposobno emisije pretvoriti u ponore. To ne postoji nigdje. Uštede energije su jako velike, na primjer aluminij, znaju da je Šibenik grad aluminija, dakle aluminij, taj mali sitni poklopac koji ne mogu niti izvagati doma na vazi. Međutim, ipak imaju desetke tisuća tona godišnje tog aluminija, aluminij je gorivo samo tako, preko 200 GJ/t ili 200 MJ/kg, to je 4 puta nafta se ostvaruju uštede reciklaža aluminija, aluminij se uništava spaljivanjem. Je li to vrijedi? Ne zna je li to vrijedi nama ili ne. Međutim, barem bi trebali biti svjesni te činjenice kada razmatraju infrastrukturu koju grade za 50 godina unaprijed. Za sve postoje reference. Kazao je kako je ovo usporedba, američka EPA je dala jedan prikaz razlike energetske vrijednosti pojedinih materijala valoriziranih kroz spaljivanje ili kroz reciklažu. Kroz spaljivanje crvena je bitno manja nego kroz reciklažu, to je plava vrijednost. Premalo je vremena sada za elaborirati jer je limitiran. Energana na otpad je loša ideja i po pitanju energetike definitivno. U principu, kapacitet energana se smatra mjerom neuspješnosti sustava sa aspekta kružnog gospodarstva koje je u EU jedan imperativ, dakle kružno gospodarenje otpadom od toga ništa. Postoje li druge značajke? Postoje. Dakle, svako malo čuje od promotora energetičara, CO₂ i voda to izlazi iz dimnjaka. Zaboravili su na dušik kojega ima dosta. To je definitivno preko 99 % sastava dimnih plinova CO₂, voda, dušik. Međutim, vrug je u onih 0,5 % ili možda i manje, zato što tvari kao što su dioksini u furani, koji su limitirani zakonom na 0,1 ng/m³, to su tvari, 0 je ng, svatko će reći, a postrojenja rade tako da su emisije čak i do 10 puta manje, pa je to 0,01 ng/m³. Međutim, danas isto tako znaju da je sve više bolesti za koje ne znaju uzrok, liječnici kažu nečist okoliš, dakle autoimune, maligne, ovakve onakve svakakvih bolesti ima i taj nečist okoliš je kvantum, mnogo toga. Ovo je doprinos tome, to nije irelevantnost te pozicije, to je doprinos, koliki je, ne zna se točno, jer jako je teško povezati ovu posljedicu koja definitivno jest posljedica emisija sa stanjem u okolišu i zdravljem ljudi. Emisije kada se, kaže ne izlazi ništa, to što se prati, to je prilično pojednostavljena slika i naravno da stroži pregled, posebno po pitanju čestica, jer postoje, naravno, i sub mikronske čestice i po mnogo drugom po kvaliteti pepela idu u prilog da treba biti vrlo oprezan kada se kaže da štetnog djelovanja nema ili da je zanemariv. Kazao je da ne govore da je nešto zanemarivo jer to ne znaju, samo znaju da ima puno bolesti, da ima razno-raznih varijacija stanja, dakle imaju u okolišu, kod zdravlja ljudi za koje ne znaju uzrok. Energana na otpad koja ima bilancu kakvu ima, koja nije nešto sjajno, je nešto što doprinosi tome. Energana mora raditi non-stop i to stalnim kapacitetom. Vidio je neke brojke, u Šibeniku se negdje 3000 tona odvojeno prikuplja. Što je sa tim, vjerojatno u sortirnice, ne zna, ima-nema kompostiranja. Dakle, pojačamo recikliranje, fali materijala za spalionicu? Ne, imperativ je spalionica jer ona mora raditi. Kazao je kako to nisu postrojenja kao pećica na plin koju će upaliti-ugasiti. Poznati su mnogi primjeri po Europi, gdje su sustavi razvoja reciklaže zakočeni činjenicom da postoji izgrađena spalionica. Statistike u Danskoj i Velikoj Britaniji pokazuju da mjesta sa spalionicama imaju prisutnu nižu stopu reciklaže, jer reciklaža i spalionice su u kompeticiji za najvrjedniji materijal, a to je plastika i papir. Energana na otpad ne slijedi niti ugovor o pristupanju dovoljno dobro, niti Zakon o gospodarenju otpadom, niti Europski zeleni plan, a kamoli plan smanjenja emisija do 2030. Kazao je da pogledaju što se s vremenom događa ili će svi povjerovati da klimatskih promjena nema, pa da ne trebaju činiti ništa. Postoji jedna prednost spalionica, energana, ona sve to skupa stavi u peć i to nestane, iz dimnjaka naravno da se ne vidi dim, nisu to takve spalionice, međutim neće vidjeti nanogramske količine golim okom. Ono što postoji kao jedna nužnost za razvoj pravog održivog kružnog gospodarenja otpadom to je postojanje odgovornosti na svim razinama, počevši od građana, pa do lokalne zajednice koja ima svoje

službe, komunalna poduzeća. Odgovornost je neodgovornost, jako dobro se pokriva upravo spalionicama jer onda više nitko ništa pita. Postoji alternativa. Dakle, graditi ovo što u Hrvatskoj postoji kao nakaradno, a to je odvojeno prikupljanje bez infrastrukture, odvojeno prikupljanje, što čine mnogi gradovi, pa i Šibenik, Zagreb, a nema infrastrukture, sortirnice, kompostiranje gdje se to pretvara u kompost, sekundarnu sirovinu. Što se tiče njegove uloge, ono što je uspio u ovom drugom kratkom mandatu je donijeti Plan gospodarenja otpadom u kojem je ograničio kapacitete koji idu u centre za obradu smeća kao što je Bikarac, pomiješani otpad, smeće, praktički je preduvjet za neuspješnost reciklaže. Kapacitet iz 2007. godine, koji je bio 1 500 000 tona, sveo na manje od 623 000 tona 2017. u siječnju. Međutim, čim je otišao sa tog mjesta, došla je odluka o implementaciji plana koja je digla to na 888 000 tona, pa se nastavilo po starom. Spora gradnja sortirnica i kompostana, a centri tipa Bikarac, idu svojem kraju. I našli su se u čudu što će sa gorivom iz otpada i sada se traži rješenje, ali moraju vidjeti da su na koncu u jednoj slijepoj ulici, hoće li graditi ili ne spalionicu koja ima neki mali utjecaj, nešto teških metala, dioksina i furana definitivno ima. Kako to ide, u kontekstu onoga u što se Hrvati jako diče i doista s pravom, a to je čisto ulje, čisto vino, čisto more, dakle ekološka proizvodnja, jako slabo. Prilike u spalionicu za proizvodnju ekološki čistog ulja kojeg mogu dati na analizu, će biti sve slabije i slabije, zna da rastu vinogradi i uz smetlište. Međutim, sve se vidi u vinu ako idu detaljno analizirati, nešto neće osjetiti ni nosom ni jezikom, stoga samo apelira da uzmu u obzir argumentaciju, pročitaju, puno toga se može vidjeti. Kazao je da ne zauzimaju strane kao da se radi o navijanju pred utakmicu. Ovo je utakmica kao što je gospodin Kovač, rekao koje se igra za našu djecu i njihovu djecu. Moraju se pitati gdje je naša odgovornost i dio da se stvari svedu kako treba. Dakle, kružno gospodarenje otpadom je nešto drugo, energana to nije, makar to neki autori zovu, integralni, cjeloviti. Centar u Bolzanu se zove Eco, u Šibeniku se zove barem Bikarac, pošteno je, bio je odlagalište, u Rijeci je Eko plus. Bio je na jednom skupu na koji je došao jedan predstavnik zelenih koji je za spaljivanje. Danas se može očekivati svašta, svi se zaogrcu u plašteve, a govore tko zna što. Kako je ispunio svoje vrijeme, zahvalio se na pažnji i kazao kako će vrlo rado sudjelovati u argumentiranoj raspravi, slušati što se govori i odgovoriti na svako pitanje.

prof.dr.sc. Viktor Simončić kazao je kako se u mnogome slaže s onim što je prof. Dobrović govorio, pogotovo kad je govorio o energiji, kad se upotrebljava, na koji način itd. i misli da to u mnogim stvarima jako odgovara. Putem prezentacije pokazao je jednu sliku koja je od prof. Kneževića iz Sarajeva, koja se njemu jako sviđa. Slika pokazuje kada majmun pojede bananu i baci koru to nije otpad, kada ljudi to naprave onda je otpad i onda se uvijek pita tko je u svim tim sistemima takav majmun. Cirkularna ekonomija o čemu je govorio prof. Dobrović sigurno je rješenje za mnoge stvari. Jednostavno zato što sirovina, otpad na jednom mjestu postaje sirovina i energent na nekom drugom mjestu. To nije ništa novo, to su naši seljaci znali raditi i prije. Kada govore o cirkularnoj ekonomiji, onda netko kaže da je to pojednostavljeni oblik cirkularne ekonomije. Problem je što je to malo složenija priča i što je to jako složena priča da se može ostvariti da će se sve recirkulirati kako bi htjeli. Postoji ideja Zero waste, to je jedan futuristički pristup, možda će biti jedanput realiziran. Isto se radi o materijalnom iskorištenju, s tim da oni idu, ekstremni su i zabranjuju da se bilo kakva sirovina pretvara u energiju. Preduvjet za iskorištavanje nečega je da se dobiju čiste frakcije. Da bi dobili čistu frakciju, imate manufakturu da izdvajate prikupljeno na izvoru ili da imate industriju, da na to što ste napravili, a dijelom se radi i na Bikarcu, da se iz tog mješovitog izdvoji nešto što se može

kasnije iskoristiti. Manufaktura ima problem jer se u manufakturi, ako je bilo tko od nas nepažljiv pa baci u papir nešto drugo, onda već to nije čista frakcija i to je problem. Ima raznih sistema kako se to radi, ali ima i tako da je taj sistem vrlo kompliciran. Na prezentaciji je pokazao kakav je sistem u Njemačkoj, te kazao kako su u žutoj vreći skupljali ambalažni otpad, pa je u Njemačkoj ispod 50 % u toj vreći ambalažnog otpada. Postoji industrija gdje se može izuzetno dobro iz mješovitog otpada puno toga obraditi. Kazao je kako je lokal patriota pa je forsirao, ali jednostavno teško prolazi jedna tehnologija iz Tehnixa gdje mogu dobiti različite frakcije, ali pored šarenih kanti, pored izdvajanja treba puno toga, treba logistika, oprema, tržište, procesna industriju, kapital i sve prilagođeno lokalnim uvjetima. Nije isto Šibenik i Lovinac, nije isto Dubrovnik i Beč i kada pogledaju što Nijemci imaju da bi upravljali otpadom na način kako mi to želimo tu je cijeli niz postrojenja. To je stanje 2013. danas je sigurno drugačije. Kada bi to preveli na Hrvatsku, koja je dvadeset puta manja trebali bi imati 8 spalionica, 120 kompostana, toliko sortirnica, toliko toga. Imati razvijenu industriju koja bi mogla preuzeti te sirovine? Hrvatska nema razvijenu industriju, za većinu materijala koji se izdvaja nema onog tko će obraditi. Kazao je kako mi imamo staklo koje imamo, Hum na Sutli, ali onaj iz Dubrovnika da vodi staklo do Huma na Sutli malo je skupo, imamo i papir u Belišću, imamo velike probleme i moramo vidjeti što ćemo. I normalno da bi trebali imati deseterostruki standard građana, da se to sve skupa može platiti. Dalje se osvrnuo na prezentaciju, gdje su žuto označene razvijene države koje 50, 60 % svog komunalnog otpada energetski upotrebljuju. To rade razvijeni, rade napredni, oni-manje razvijeni, manje napredni, kao što je i Hrvatska, oni to još većinu nešto recikliraju, većinu odlažu, normalno da postoje razne varijante kako će se iskorištavati otpad i to su izazovi koje treba slijediti, na primjer za industrijski tretman, ima nekih 940 raznih tehnika. Kod klaonica ima 250. Upitao je znaju li koja je razlika između tehnologije i tehnike? Tehnologija je auto formula 1, a tehnika je tko s njim upravlja, jer puno stvari ne treba možda imati i opremu da mogu neke stvari s njima raditi. Da li je moguće izbjeći energane na otpad? Ono što je bitno i gdje se sa prof. Dobrovićem ne slaže ne ide sve u termički tretman i sam je protiv termičkog tretmana, ali se on primjenjuje tamo gdje se nešto ne može ili ne isplati materijalno uporabiti. To je bit, nitko ne isključuje da će na izvoru izdvojiti sve ono što se isplati. Kazao je kako nemamo prerađivačkih kapaciteta, nemamo šarenu industriju u Hrvatskoj. U svijetu za 60 % plastičnog otpada, razne su vrste nema mogućnosti materijalnog iskorištavanja, komercijalno u nekom laboratoriju da, ali u ozbiljnom sistemu toga nema. Realan primjer od prije 5-6 godina na Braču su skupili otpadne boce, stavili ih u kamion, onda taj trošak nisu računali, vozili na Hum na Sutli, potrošili 1000 EUR, tvornica im je platila 400 eura, koliko se potrošilo CO₂, da li je to održivo, da li se to isplati. Njima bi bilo 10 puta pametnije da su to staklo stavili u poslove neke ceste i iskoristili ga kao materijal. Energetska uporaba otpada u Europi ovdje je bila 2014. to su oporavljali 80 milijuna, 2020. su 100 milijuna, svijet ide dalje. Znači, nema nijedne države osim Malte i Hrvatske koja se boji ovoga što se ovdje dešava. Švicarska ima 350 kompostana, ima 60 energana itd., 60 energana na biomasu i

stotine sortirnica, oni 50 % svoga otpada tradicionalno pretvaraju u energiju jer im se ne isplati drugo, to rade Švicarci. Odavno prije bio je, jer u Hrvatskoj su 90-ih imali sve gotovo, tada bi se zvala spalionica u Zagrebu, sve gotovo, Elektro projekt, Ingra, Mont montaža, Končar, onda su došli neki i rekli ne, mi ćemo sve reciklirati. Finska je prije dvadesetak i nešto godina rekla mi ne možemo reciklirati ono što se radi u Europi. Slovenija 15 godina u Celju imaju grijanje i toplu vodu na gorivo iz otpada. Slovenija ima tri nove energane, Ljubljana, Novo Mesto i Maribor, definirali su cijene, osigurali novac. Srbija je ove godine pustila u pogon za 103 MW, što toplinske, što električne energije, veliko postrojenje. Gorivo iz otpada, zamjenska goriva, sve su to zamjenska goriva, mi govorimo o gorivu iz komunalnog otpada, to je RDF i SRF. Kada imate jednu vrstu tog goriva, on čak nema status otpada, njemu se kaže da je gorivo za ovaj, drugi se kaže da zadržava status otpada, postoje norme po kojima se to radi. To rade razvijeni, cijeli svijet i Europa. Razvijeni imaju nedostatak RDF-a, imaju sada problem upravo ono o čemu je profesor govorio i tu se slaže s njim, da je neki puta njima toplinska vrijednost otpada manja, jer previše su reciklirali. Mi koji smo nerazvijeni, nama je nizak trošak postupanja s otpadom, jer svugdje bacamo. Nedostatak je razumijevanja, nedostatak financijskih mehanizama, otpor javnosti, nezainteresiranost privrede, imaju taj problem što ga drugi nemaju. Nema razlike između termoelektrane na ugljen, plin, naftu ili otpad, jedino što otpad ima posebne vrste filtera s aktivnim ugljenom itd. i to su te lijepe energane. Ovo ne zna hoće li se profesoru svidjeti, ovo je njegovo predavanje 2010. iz energije za otpad studentima Strojarskog fakulteta.

Dr.sc. Slaven Dobrović kazao je kako ovo nije njegovo predavanje, nego seminar.

prof.dr.sc. Viktor Simončić kazao je kako to je dokument koji je javan. U ono vrijeme kada se to radilo, 2010. su bila 404 postrojenja energane ili spalionice, danas ih je preko 500. Čak je bila napravljena fenomenalna priča i žao mu je što se nije slijedilo da bi trebali imati 4 energane u Hrvatskoj da riješe taj problem. I sada je pitanje energana na alternativno gorivo u Šibeniku, prilika ili izazov. Radi se o hrabroj i mudroj odluci. Šibenik bi opet mogao biti prvi, kao i s hidroelektranom na slapovima Krke. Preduvjet za energanu je mogućnost iskorištavanja otpadne topline. Planira se, ali planira se iskorištavanje otpada i topline u industrijskoj zoni, ta toplina bi mogla biti poticaj da dođu neki koji će raditi nešto da budu u toj zoni. Kazao je kako duboku vjeruje u opravdanost izgradnje koju bi trebala pokazati studija izvodljivosti. Kao što je rekao gradonačelnik, trenutno se ne radi ništa i gospodin Podrug, ne radi se ništa, osim studije izvodljivosti koja će pokazati je li to ide. Šibenik spada danas u rijetke turističke gradove koji je sačuvao industriju. Bez industrije nema radnih mjesta, razvoja i zadržavanja mladih. Mladi neće ostajati ako se ne stvore kvalitetna radna mjesta. Turizam ne može biti jedina šansa za mlade, za goste iz razvijenih država nema konflikta između turizma i industrije. Ljude je strah od nepoznatog, zato je potrebno informirati i objašnjavati, organizirati što više ovakvih sastanaka i što više razgovora. Energana na alternativno gorivo se ne može izgraditi bez kontrole EU-a. Neće oni dati da se radi ispod standarda EU. Kazao je kako živi u Sisku i okolišem se bavi jako dugo. Kazao je kako je 80-te izabran za docenta iz predmeta zaštite okoline na Zagrebačkom sveučilištu, vodio je izradu slovenske strategije. U Sisku će se izgraditi prva energana na alternativno gorivo. Napraviti će je C.I.O.S. prošla je studija, dobili su lokaciju. Misli da su sada pred ugovorom. Ne boji se štetnog utjecaja. Ovdje su isto izvodi i tu se slaže

sa profesorom Dobrovićem, termička obrada otpada je uz nuklearnu industriju, vjerojatno najkontroliranija industrija djelatnosti u Europi oduvijek. Kazao je da sve što rade, rade prema primjerima najbolje dostupne tehnike.

Postoje dokumenti EU koji obavezuju kako će se nešto napraviti da zagađenje danas bude manje od onoga što je u Beču. I postoji jedna praksa Europske unije, svako novo kritično postrojenje, kao što je i energana na otpad, kritično namjerno upotrebljava tu stvar, svako sljedeće, bolje od prethodnoga, jer se nauči nešto na tome što je bilo prije. Kazao je kako smo mi nekad pomalo čudni u donošenju odluka i to je jasno. Sada je gospodin Tomašević na kraju svog mandata raspisao studiju da li se isplati energana u Zagrebu. Neće biti gotova do izbora, možda će biti poslije toga, pa će vidjeti šta će biti. Kazao je kada je Šibenik mogao biti prvi s hidroelektranom, zašto ne bi bili i drugi iza Siska s energanom na gorivu iz otpada. Nadalje, je kazao kako je inženjer, živio je u okruženju rafinerije, željezare i svega, živio u gradovima s okruženjem industrije. Industrija mu nije strana. Zahvalio se na pažnji i kazao kako za više informacija stoji na raspolaganju.

dr.sc. Dragan Zlatović (predsjednik Gradskog vijeća) zamolio je gospodina Mirka Budišu, zamjenika direktora Fonda za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost da uzme riječ.

Mirko Budiša (zamjenik direktora Fonda za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost)

kazao je kako bi htio govoriti nepristrano, lišen bilo kakve politike, populizma koji je nažalost često prisutan kada se govori o ovim temama. Činjenica je da se Grad Šibenik obratio Fondu za izravno sufinanciranje, izradu studijsko- projektne dokumentacije za energanu na otpad. Činjenica je da za takvo nešto postoji uporište i u Planu gospodarenja otpadom i u Strategiji i u Zakonu o gospodarenju otpadom. U Zakonu o gospodarenju otpadom postoji nešto što se zove red prvenstva gospodarenja sa otpadom. Vezano na ono što je gospodin Dobrović i gospodin Simončić pričao, kazao je kako postoje načini kako postupati sa otpadom, dakle, mora se prvo izbjegavati da otpad uopće nastane, ako on nastane, mora ga se moći koristiti ponovo, to je taj Eko dizajn, eko modulacija koja tek dolazi na dnevni red u Europskoj uniji, pa onda i kod nas. Nadalje je kazao kako imamo da se otpad mora reciklirati i zatim da se otpad može termički oporabiti i na kraju kada se iscrpe sve četiri mogućnosti da se otpad odloži, dakle termička obrada otpada ili goriva iz otpada je jedna legitimna i zakonska mogućnost koju koriste sve razvijene zemlje EU. Kazao je da je rekao da neće navijati i zaista ne navija, te da su njegovi svi rođeni u ovom gradu, on je rođen u Drnišu, ali ne nastupa niti lokal patriotski, nego isključivo kao inženjer, kao čovjek koji je se od fakulteta bavi problematikom gospodarenja sa otpadom i uvažava i stavove gospodina Dobrovića i stavove gospodina Simončića. Na neki čudan način obojica su u pravu, ali nisu rekli jednu ključnu stvar, a to je da do 2035. godine Hrvatska ima izuzeće 5 godina, znači Hrvatska 2035. godine moći će maksimalno odložiti na odlagališta otpada do 10 % ukupne količine otpada koja nastaje i to govori o obrađenom otpadu. Dakle, to nije moguće postići bez sinergije odvojenoga prikupljanja, materijalne uporabe i

energetske uporabe. Dakle, to je prosto jedna tehnička činjenica, jedan tehnički fakt koji je takav kakav je i trenutno u Europi. Kazao je kako nije pripremio prezentaciju. Jedan graf je na slikovit način pokazao zašto će do 2035. godine biti značajnih proširenja kapaciteta postojećih energana koje postoje ili izgradnje novih. Ako pretpostave da će 2035. godine reciklirati 65 % onoga što se proizvede, što je vrlo, vrlo ambiciozan cilj i ako pretpostave da će 7 %, dakle ne 10 %, nego 7 % odložiti na odlagalište, nama nedostaje još 23 000 000 tona otpada, ne znamo što ćemo sa njim, otpad koji ima visoku kaloričnu vrijednost i otpad koji će se zasigurno onda zbrinuti na način da se on koristi kao gorivo iz otpada i kao energent. Da li će energana u Šibeniku biti izgrađena, u ovom trenutku nitko ne može reći sa sigurnošću. Prof. Dobrović kaže da je to loša ideja. Doktor Simončić kaže da je to izvrsna i hrabra odluka, odnosno ideja da se ide tako nešto. Ali zapravo imaju tri ključna dokumenta. Idejno rješenje koje će analizirati potencijalne tehnologije, imamo studiju izvedivosti koja će kazati da li su te tehnologije ekonomski i tehnički primjenjive, imamo studiju utjecaja na okoliš koja će reći da li je preferirana tehnologija primjenjiva za lokaciju, uvažavajući mnoge kriterije, zdravstvene i ekonomske, ekološke, znači zaista širok raspon kriterija koji će se vrednovati, tako da u ovom trenutku niti se govori o izgradnji energane, niti o projektiranju energane, već se govori o tome da li postoje preduvjeti koje je spomenuo da se uopće energana izgradi. Smatraju preliminarno da je lokacija Šibenik geografski dobra jer je ona nekako u sredini Dalmacije na kojoj je 4 županije koje bi gravitirale prema njoj, na neki način smanjilo i nekakve troškove. Druga stvar, ona ima izgrađen Centar za gospodarenje otpadom, a Plan gospodarenja RH kaže da se energane mogu graditi u centrima. I treći najbolji benefit je da je ta energana praktički smještena uz Industrijsku zonu Podi, koja ima odgovarajuće potrošače, i naravno, ta se, koliko je shvatio, prema planovima, ta će se industrijska zona proširiti za još otprilike 300 ha, gdje će zasigurno biti drugi potrošači. Kazao je kako je prof. Dobrović pričao o emisijama CO₂, zaista energane su emiteri CO₂ i uskoro će se plaćati taksa na emisije CO₂, ali isto tako treba reći do kraja što je taj CO₂. Znači taj CO₂, 60 % tog CO₂ je biogenog podrijetla, dakle za 60 % tog CO₂ se neće plaćati taksa, a isto tako u projektnom zadatku je predviđeno da će se uz postrojenje graditi jedinica za hvatanje CO₂. Energana bi trebala biti zapravo klimatski neutralna i čak možda, ako bude po nekom hodogramu se gradila, čak možda bude prva takva energana, ne u Europi, nego i u svijetu. Naravno da je energetska uporba otpada doprinos kružnom gospodarenju. I zaista nije istina da on nije dio cirkularne ekonomije. Kazao je kako će navesti nekoliko primjera, iza te energane zaostaje 20 ili 30 % tog pepela i taj pepeo je neopasan otpad, dakle imamo dva pepela u energani. Jedan je koji padne na dno od izgaranja, a jedan je koji se hvata putem dimnih plinova i ovaj gore je opasan, ali to su zaista minorne količine. Onaj koji je dolje, neopasan, on se legitimno i ugrađuje kao konstrukcijski materijal, u različite građevinske proizvode, betone, asfalt itd. i on se kao takav reciklira. Nadalje, nije istina da zaostaje minorna količina metala, zaostaje značajna količina metala nakon tih procesa, bilo da se radi o selekciji tih metala prije izgaranja ili nakon izgaranja. To su velike količine, jedan podatak da je otprilike 700 000 tona

tih metala, to je 4 milijarde limenki se od toga može proizvesti. Treći bitan segment i ono ključno uporaba CO₂ je legitimna sirovina za proizvodnju zelenog etanola, sode bikarbone, proizvodnja algi u staklenicima, dakle široke mogućnosti primjene različitih produkata iz energane i ona u tom smislu zaista doprinosi u kružnom gospodarenju sa otpadom. Podsjetio je da u Europi postoji 500-njak velikih energana, da se u njima obradi gotovo preko 100 000 000 tona, bilo komunalnog otpada, bilo goriva iz otpada, bilo gorivog dijela otpada, da 21 000 000 ljudi koristi električnu energiju u Europi, i otprilike 17 000 000 ljudi u Europi se grije na toplinsku energiju koja se dobiva iz energana. Podsjetio je da Ljubljana ide u smjeru izrade energane, Graz je trenutno u studiju utjecaja na okoliš za energanu, tri velika projekta proširenja kapaciteta su u Austriji, desetak proširenja kapaciteta u Njemačkoj, tako da ono što je rekao na početku mogu očekivati gradnju novih energana i proširenje postojećih kapaciteta upravo zato da se zadovolji cilj 10 % od ukupne količine koji se naprosto treba obraditi. Što se tiče zdravstvenog aspekta, po struci je kemičar, neće se puno upletati u tu priču, ali energane nisu ništa veći zagađivač od bilo kojeg industrijskoga postrojenja. Profesor Dobrović rekao je da je limit koji se može spustiti 0,1 ng/m. Zaista je tako. Doktor Simončić je objasnio i da postoje najbolje raspoložive tehnike koji danas educiraju, znači educiraju dioksine i furane na 0,01 ng. Kazao je kako će dati usporedbu, a to će prof. Dobrović potvrditi jer je profesor na strojarstvu da su mala kućna ložišta danas glavni problem i emisija i čestica, ako izuzme pozadinska onečišćenja, ali isto tako i dioksida i furana. Više jedan londonski vatromet ili berlinski onečisti atmosferu dioksinima i furanima nego sve energane zajedno u Europi tokom cijele godine, čisto da dobiju omjer zagađenja. Druga stvar, profesor Dobrović je napomenuo, dušik, može biti problem kao promotor uništavanja destrukcije ozona, ali zato svaka energana 2-3 postrojenja su u funkciji zaštite okoliša, a jedna od tih je ideja DeNOX postrojenje koje značajno reducira okside dušika koji su promotori destrukcija ozona. Nadalje, tu nema praktički otpadnih voda, dimni plinovi su takvi, kao što je rekao, ukoliko se koriste jedinice za hvatanje CO₂, zapravo da niti tu nema većih rizika od bitnih onečišćenja, a posebno, priča se, dioksinima i furanima. To je priča da se ljudi koji nisu u struci plaše i da stvaraju iracionalan strah, da im se stvori iracionalan strah od takvih postrojenja. Napomenuo je, postrojenja kao i svaka druga, postrojenja koja se ne mogu graditi bilo gdje i zato se rade prethodne analize, jer ako ćemo ići logikom da je to sad već loša ideja, da to sad već nije dobro, onda bi bilo najbolje da naprave popis postrojenja koja uopće neće graditi. Pa onda će staviti energanu na popis, neće ih graditi. Hrvatska je jedna od rijetkih zemalja uz Maltu koja nema to postrojenje. I ono što završno može reći bez takva tri postrojenja, uključujući i cementare, koji su također potrošači goriva iz otpada Hrvatska neće dosegnuti cilj, ne samo Hrvatska, nego niti jedna Europska zemlja, a da li će ta energana biti u Šibeniku, možda neće, ali će sigurno negdje biti u Dalmaciji.

dr.sc. Dragan Zlatović (predsjednik Gradskog vijeća) kazao je kako je sljedeći govornik gosp. Hrvoje Zekanović, saborski zastupnik.

Hrvoje Zekanović (saborski zastupnik) kazao je kako misli da je sada svima koji su objektivni nakon ovih govornika jasno o čemu se radi. Bez dlake na jeziku, na svoj način kazao je kako s jedne strane imamo populizam, a s druge strane imamo argumente i zdrav razum. Prije par 1000 ili možda 50 000 godina u nekoj špilji je netko, zapravo, to je bio homo habilis prije par milijuna godina, netko je donio vatru pa su ga vjerojatno pojeli jer su se bojali te vatre. Kada je Ante Šupuk 1895. godine dovodio struju u Šibenik ljudi su mu itekako prigovarali, bilo je velikog otpora, a danas opet imamo takve ljude koji opet straše jedni druge. Kazao je kako je danas dobio na Whats App poruku, kako nas straše. Kažu, jeste li za čist zrak s jedne strane, a s druge strane za dioksine, za zdravu djecu ili veću emisiju CO₂, uštedu novca ili povećani broj malignih oboljenja, uštedu energije ili povećani broj oboljenja kod djece. Kazao je kako je ovo najgori mogući populizam, najjadniji koji postoji. Kazao je kako bi kažnjavao zakonom onoga koji se ovako ponaša. Obratio se gospodinu Dobroviću, ne zna da li su ga ljudi pažljivo slušali, u jednom trenutku je rekao da dioksina smije biti 0,1 ng/ m³, ako se ne vara, a onda je nakon toga rekao da će ovakvo postrojenje izbacivati 0,01. Upitao je u čemu je problem? Rekao je da dioksidi nisu problem. Kada je upoznao gospodina Dobrovića prije 8-9 godina vidio je da je zagrižen što je dobro, vezano uz tzv. zero waste. Međutim, dok umjetna inteligencija ne bude na toj razini, da ona mora to selektirati, čovjek, to jednostavno ne može selektirati. U međuvremenu, čovjek se dosjetio i napravio je energane koje nisu idealne, ali su daleko najbolje rješenje. Kolega Budiša je rekao da 62 % dolazi od organske materije i proizvodnja CO₂, taj CO₂ bi se ovako i onako proizveo truljenjem na deponiju negdje i to gosp. Dobrović zna, ali to nije izgovorio. Energane su ekološki prihvatljive, nisu štetne za čovjeka. Svi oni koji su slušali su itekako shvatili. Spominjao je i udruge, postoje neke ekološke udruge koje su za energane. To su one udruge koje zdravo razmišljaju. Upitao je znaju li da su u Hrvatskoj ekološke udruge koje su protiv energana financirane novcem energana iz Mađarske i Austrije, koje ne žele da se u Hrvatskoj rade energane. Jer što mi radimo? Mi njima dajemo naš otpad, plaćamo i da uzmu otpad i onda oni proizvode energiju od toga jer onda te iste energane ti lobiji plaćaju naše ekološke udruge da se bore protiv energana u Hrvatskoj. To gosp. Dobrović nije rekao, a to zna jako dobro. Nadalje je kazao kako je ponosan jer je lobirao za ovaj projekt, nije jedini. Naravno, puna podrška Gradske uprave, na čelu s gradonačelnikom, gospodin Podrug, kolegica Juričev Martinčev i on ponosni su što su lobirali za ovaj projekt i jako mu je drago da je prepoznat u Fondu za zaštitu okoliša. Ovo je nešto čime se moraju ponositi, jer toliki su prijepori i ono što je gosp. Budiša rekao i kolika je ljubomora je od strane naših susjeda, najdražih najbližih Zadrana i Splitsana, jer je ovaj projekt završio u Šibenik. Ako slučajno budu dovoljno ludi i ovaj projekt odbiju, radit će se u Zadru ili u Splitu i onda ćemo mi njima plaćati da spaljuju naš otpad, a ovako će oni plaćati nama i onda ćemo mi imati jeftinije, a možda i besplatno zbrinjavanje otpada. Što se tiče same iskoristivosti toplinske energije, u najavi je gradnja Aqua parka, ta toplinska energija, možemo imati cjelogodišnji turizam. Spominje se dioksin, čuli su maloprije, kućna ložišta su golemi proizvođač dioksina, ali druga stvar automobili, bez obzira što je to bezolovno gorivo danas i dalje se producira, proizvodi taj dioksin. Na koncu u cijeloj toj priči, smiješna mu je ta patetika nema više argumenata, jer nisu čuli niti jedan argument da to ne smiju, jedino su čuli stav. Kazao je da slušaju argumente, ne stavove kao argumente jer se ovdje argumenti nisu čuli. Međutim, složio se s kolegom Dobrovićem, idealno je da sutra imamo 100 % recikliranoga selektiranog otpada. Je li to realno da će biti uskoro? Neće, kada se umjetna inteligencija razvije do toga, kada budu imali robotske ruke koje će to prepoznavati sa kamerama i selektirati, ali to neće biti još 20, 30, 50, 100, 200 godina. U međuvremenu, kao odgovorni stanovnici ovog našeg planeta poslužiti ćemo se s najboljom tehnologijom koju imamo, a to su energane.

dr.sc. Dragan Zlatović (predsjednik Gradskog vijeća) zahvalio se gosp. Zekanoviću i kazao

kako smo ovim iscrpili uvodno obraćanje naših gostiju. Otvorio je raspravu. Prvi se javio gosp. Dobrović.

Dr.sc. Slaven Dobrović kazao je kako bi se u prvom redu osvrnuo na manipulaciju gospodina Simončića, koji stavlja u slajd prezentaciju studenta na kolegiju koji drži zajedno sa kolegom i koji nije autorizirao. Ako nešto može reći za sebe, to je da nije mijenjao stav u tome. Tu mu je pomogao kolega Zekanović, bivši kolega koji je rekao da ima iste stavove, valjda se vjerodostojnost ističe. Nadalje je kazao kako on nije tema, došao je ovdje i misli da je ponudio argumente. Kada je spominjao dušik, onda moli da se pogleda stehiometrija izgaranja, za izgaranje je potreban kisik, njega nosi zrak koji se unosi i puno dušika izlazi van in takta, mali dio, dakle dio dušika se oksidira. Problem je 0,5 ili manje posto dimnih plinova koji izlaze iz dimnjaka sadrže jednu paletu spojeva koji postoje. CO₂ ako je 60 % biogenog, to znači da je to papir ili bio otpad, je li se netko grije na mokra drva, biorazgradivi otpad iz kuhinje ima preko 70 % vlage, ona iz vrta 60%. Dakle, ako će to stavlјati u peć, onda smo ludi. Dakle, to ga čudi, a uopće ideja da to ide u peć, a ne u kompostiranje, vidjeli su koliko kompostana ima u Švicarskoj. Kazao je da se barem oko toga potrudite. Energana je pokrivalo za neodgovornost i nefunkcionalnost i sve će ići u peć. Nije isto spalionica u Švicarskoj, u Italiji, već to, s time da u Švicarskoj postoji monitoriranje, uglavnom on line dioksina, a ne što Europska unija propisuje dvaput godišnje. Manipulacije su itekako moguće, pogotovo kada to vode ljudi koji znamo kako se biraju kroz političke sustave. Da netko misli hvatati CO₂ i nekoga plasirati kao sirovinu to je doista, možda će to jednog dana doći, ali ne vidi da bi to bila sirovina koju netko želi, nego će to biti jedan veliki trošak. Argumenti koje je iznio su da je recikliranje u odnosu na energanu neusporedivo vrijednije po pitanju resursa. Spaljivanje uništava materiju i kazao je da ne govore da se pretvara u energiju, ona se pretvara u gorive produkte CO₂ i vodu. Masa se povećava i to je materija u kojoj se izgaranjem nešto pretvara i onaj pepeo u to se pretvara, pritom se oslobađa energija, energija i materija nisu isto. Energana na otpad jedan je ozbiljan, kompleksan pogon koji ne treba raditi prije nego što se dovede u red odvojeno prikupljanje s kojim će se odvojiti sav bio otpad, pretvoriti ga u kompost u kojem će se odvojiti što veću količinu reciklabilnih tvari, metala, plastike, papira i stakla.

Danijel Mileta (zamjenik gradonačelnika) kazao je kako bi htio raščistiti ovu situaciju sa profesorom Dobrovićem, odnosno, sad je i čuo da on nije protiv energane, samo treba prije toga napraviti ovaj korak da se maksimalno otpad razloži, odnosno iskoristi. Vezano za seminar, što je izvukao inženjer Simončić i i pokazao slajdove gdje je prof. bio za energanu. To je studentski seminar u sklopu kolegija kojeg je student prezentirao prof. Dobroviću. Upitao je gosp. Dobrovića želi li reći da to nije seminar, odnosno njegovo predavanje i kolege Šnajdera kojeg je u veljači 2010. godine u Hotelu International držao, odnosno organizirao Centar za transfer tehnologije i profesorov fakultet gdje je onda to bilo u sklopu predavanja.

Dr.sc. Slaven Dobrović je kazao kako ne, nije tako.

Mario Kovač (vijećnik) kazao je kako mora istaknuti svoje razočaranje ovim jednim svađalačkim tonom i zapravo osobnim napadima na neistomišljenike. Nisu, vjeruje, niti on, niti gradonačelnik, sa tim ciljem inicirali ovu tematsku sjednicu i ovu raspravu. Iznesen je čitav niz vrlo čudnih podataka. Posebno mu je zazvonilo ušima to da je Šibenik grad koji je sačuvao industriju, svi oni koji žive u Šibeniku znaju kako je i gdje je završila industrija s kojom su zapravo ušli u novu državu, dakle, Šibenik je u velikoj mjeri izgubio industrijska postrojenja. Teza da za CO₂, velike količine CO₂ i velike količine toplinske energije postoje pogoni na Podima koji će apsorbirati i koristiti te količine CO₂ i te količine toplinske energije za sada ne stoji. U uvodnom izlaganju spomenuo je projekt koji je osobno 18. rujna na ovoj sjednici podržao, to je projekt Vallis Solaris, ali je istaknuo bojazan i strah jer nekakve elementarne pripreme radnje, a to je kupnja terena, kompleksa terena na Podima na kojima bi se zapravo trebala realizirati ta investicija, to šteka i ozbiljno kasni. Dobio je neke neslužbene informacije što se tu zapravo događa, ali o njima ne bi htio, šteti atmosferi koja se stvorila, optimističnoj atmosferi koja se stvorila oko investicije Vallis Solarisa. Ima li smisla u tim okolnostima, ako se ne uspije realizirati investiciju Vallis Solaris raditi jedno ovako izrazito skupo postrojenje, a da nema mogućnosti, jer nema toplinske infrastrukture, ne mogu grijati građane, ne mogu grijati gradske institucije i da nema potrošača što CO₂, što toplinske energija na Podima, misli da je to doista problematično.

Željko Burić (gradonačelnik) kazao je kako se nije imao namjeru javljati, ali osvrtno cijeni vijećnika gospodina Kovača, slaže se u konstataciji da ne treba biti svađalačka retorika, jer ovo je razmjena mišljenja, želja da se steknu nekakva znanja, da saslušaju ljude koji imaju različite stavove i to je sasvim u redu. Napomenuo je kako se ovdje javljaju razni dionici koji će stati za ovu vijećnicu, iznositi stavove, a nisu htjeli niti ići na plaćeni put. Kazao je kako samo konstatira činjenice, vijećnik nije bio, održava tiskovne konferencije, elaborira s činjenicama, vlada pojmovima pod navodnike, koje ne zna, ne zna ih ni on, sluša pozorno i skuplja informacije. Vijećnik je imao plaćeni put, imao je mogućnost, ne sa ljudima iz Šibenika, ne sa ljudima iz Hrvatske, nego nekim drugim ljudima, neopterećeni bilo kakvim politikama, ali ovo više nije politika nego politikanstvo. Imao je mogućnost da pita i da dobije relevantnu informaciju, a to nije iskoristio. Nadalje je kazao kako će usporediti koliko to nema veze sa stranačkim bojama, što pokazuje slučaj Grada Zagreba koji je isto tako imao organizirano putovanje energani u Beču. Hrvatska politika, pogotovo na lokalnoj razini, se svela na to da je bitno biti protiv, nema veze tko je predlagatelj, bitno je biti protiv. Ponovio je da se u Šibeniku ne radi ništa, da ne manipuliraju sa javnošću, da ne dezinformiraju ljude, da ne unose nemir jer nemaju pravo na to. Raspisan je natječaj koji će dati eventualno odgovor, što bi se to eventualno moglo i trebalo graditi. Kad dobiju relevantne podatke o svemu, onda će o tome raspravljati. Ovdje su došli slušati, a ono što je profesor Dobrović rekao, da zajedno su surađivali i profesor je zajedno s njim potpisao gradnju pogona na Bikarcu. To je definitivno, ali nebitno je. Kazao je da se ne povezuju činjenice koje nisu točne, ne može se povezivati ništa pogotovo s malignim bolestima, jer, nažalost, ljudski rod ne zna što je uzrok malignih oboljenja. To su samo pretpostavke. Samo prije desetak ili 15 godina prosječna životna dob Hrvata je bila 5, 6, 7 godina manja, a nisu imali energane. Kazao je da ne manipuliraju nečim što nije točno.

Rikard Marenzi (vijećnik) kazao je kako se zahvaljuje na komentaru gospodina

gradonačelnika, lijepo od njega, kao i uvijek, ima povjerenja u svoje vijećnike, ali to je već postalo uobičajeno da nema više smisla komentirati. Nadalje je kazao kako bi se nadovezao na ovu diskusiju i bilo bi zanimljivo na neki način, slušajući sve izneseno, da je još ovdje došao neki predstavnik, distributivnog centra električne energije, pa da je još on ubacio ekonomsku računicu energije, čime bi dobili još jednu sliku. Kazao je kako će se zadržati na komentarima, dva na neki način oprečna razmišljanja i koliko god bi htio biti neovisan i ne navijački raspoložen, ne može se oteti dojmu i ne otkriti odmah na neki način zašto je protiv energane. Kao inženjer elektrotehnike, da ne kažem, radi u firmi koja je energetska Hrvatska elektroprivreda protiv energane, nije ovlašten da govori u ime HEP-a. Nema ništa protiv energane kao proizvodnju električne energije, jer je to, nažalost, nužno zlo i ovdje se radi ipak o spalionici koja usput proizvodi električnu energiju, a ta električna energija misli da je vrlo da je minorna u cijeloj toj priči jer se ovdje svodi na neki način, što je u Bolzanu bilo plamen, svjetlo itd. Ništa se novo revolucionarno nije otkrilo od otkrića vatre, a to je na neki način spalionica cijelog smeća i cijele priče. Kazao je kako bi odgovorio gosp. Budiši što govori i što je na neki načinu zakonima u Narodnim novinama navedeno do 2035. godine da treba praktički svesti otpad na 10 % odlaganja. To je sad u Hrvatskoj nekih 55 %, a u Šibeniku, zamislite pokraj Centra koji je izuzetno, da ne kaže među prvima u Hrvatskoj 65 % odlaganje cijelog materijala, a treba se svesti na 10 %. Tih 65 % ako se ne vara, to je nekih dvadesetak tisuća tona godišnje da se odlaže materijala na plohama na Bikarcu. Iako nisu bili u Beču, bili su u Bolzanu, ali dobivaju podatke za onoga tko je zainteresiran. Energana u Beču daje 22 % ostatka od sagorijevanja. Kad bi to prebacili u Šibenik, na neki način mi bi imali povećanje, jer dokazano je da energana ispod 100 000 tona godišnje, nema uopće efekta 150 je nekakav minimum, a u principu je po nekakvim projekcijama u Hrvatskoj da se napravi 3 do 4 energane 200 do 250 tisuća tona kapaciteta, sa 22 % ostatka koliko to znači materijala dodatnoga na Bikarcu s obzirom na proizvodnju komunalnog otpada od šezdesetak tona, sadašnje na nivou cijele županije. Osnovni preduvjet zbog čega se energane rade iz nužnog zla, potrebe da se jednostavno nema prostora za odlaganje ovdje pada u vodu jer proizvodili bi što se tiče našeg, ako bi stavili na nivou Hrvatske, možda bi to bilo manje odlaganja, ali direktno ovdje u Šibeniku bi bilo povećanje od 10 do 20 % odlaganje materijala. Vezano za energanu u Sisku što je govorio gosp. Simončić, misli da je dovoljno materijala da prouče samo taj dio i da bi već poslije toga mogli odgovoriti na pitanje da li žele energanu ili ne. Također ima pitanje prema gosp. Podrugu, svojevremeno je napravio elaborat zaštite okoliša, izgradnja postrojenja za proizvodnju električne energije iz odlagališnog plina s priključkom na distributivnu mrežu HEP-a. Upitao je zašto to nije realizirano.

Robert Podrug (Bikarac d.o.o. direktor) kazao je kako je točno, napravio se elaborat na inicijativu jedne tvrtke koja je bila zainteresirana za korištenje deponijskog plina u svrhu proizvodnje električne energije. Bikarac je objavio javni natječaj. Oni su se javili, potpisali su ugovor, došla je korona, oni su odustali od toga, raskinuli su ugovor i to je završena situacija što se tiče toga. Nadalje je kazao kako se ostavlja dojam kod svih govornika o redu prvenstva gospodarenja s otpadom. Samo želi napomenuti da grad Šibenik, koji ima Centar za gospodarenje otpadom, uvažava sva ta prvenstva. Znači, odvojeno sakupljanje u gradu postoji. Kakva je stopa, to je jedno drugo pitanje. Centar za gospodarenje otpadom Bikarac, ima sortirnicu i kompostanu za bio otpad iz miješanog komunalnog otpada i kompostanu za odvojeno prikupljanje otpadom, znači sve sastavnice u gospodarenju otpadom funkcioniraju, međutim, nažalost jedan dio otpada, nekih 30 %, se i dalje odlaže jer je nereciklabilno uz proizvodnju goriva iz otpada koje bi se također uporabilo u energani. Podatak od 60 %, to je ukupna količina otpada, građevinski otpad i glomazni otpad i sav drugi otpad iz miješanog

komunalnog otpada dolazi 35 000 tona i od toga 30 % završi na odlagališnoj plohi, svih ti 35 % bi se u energani energetski uporabilo, na plohi bi onda bilo 10 % od tih 35 %.

Branko Kronja (vijećnik) kazao je kako će samo ponoviti, da je vijećnik u Gradu Zagrebu i da se tamo radi studija za spalionicu otpada vrlo rado bi išao u Beč, Bolzano i bilo gdje da vidi jer je to za Zagreb nužno zlo, za Šibenik, mali, jadni od 30 tisuća stanovnika dovoditi nas u situaciju da se radi studija o izvedivosti. Pita se za što, zašto se to radi kod nas. To je glavno i najvažnije pitanje. Znači da kad imate onkološkog bolesnika i njemu liječnik mora njemu objasniti zašto će se on zračiti i zašto će on primiti kemoterapiju, mi nemamo onkološkog bolesnika, znači nemamo ga i mi imamo prostora za 30 godina odlaganja otpada, to je bila procjena prije gosp. Podruga, kada je sanirano odlagalište, imamo prostora za odlaganje, a mi sebi stvaramo iz ničega problem, to nam ne treba. Zato nije išao u Bolzano da gleda koliko oni hvataju emisija kroz filtere i koliko ne hvataju i koliko je to štetno. gosp. Budiša je rekao da će se otpad prikupljati iz cijele Dalmacije, znači to su riješili, a on kaže cijele Hrvatske. ću vam dati se. Prije neki dan je pročitao u novinama od jednoga direktora Centra za gospodarenje, koji je među prvima po uspješnosti razdvajanja rekao jednu stvar, sad smo imali dane sjećanja na naše mrtve i nosili smo lampione, a ta plastika se ne može reciklirati. Taj gosp. kaže kako se to ne može reciklirati to se mora spaliti. U Hrvatskoj nema spalionice, 20 000 tona godišnje, znači svi OPG-ovi, svi gradovi u ovoj državi se pripremaju na spalionicu koja će se napraviti u našem gradu. Znači svi imaju površine za 2 godine, 5,6 godina. Izdržati će se i onda kad bude spalionica gotova, mi šaljemo s njima sve doli i neka se, kako kažu, kod nas neka se snalaze. Fond je udario u najmekši dio, a to je gradonačelnik Grada Šibenika, koji je iz nekog razloga prihvatio.

Ivan Rajić (vijećnik) iako nema gradonačelnika, dužan je reći da etiketiranje gradskih vijećnika koji nisu bili na studijskom putovanju je vrlo nekorektno što se njega tiče. Nije dužan gradonačelniku ili bilo kojem vijećniku na Poljani objavi z kojih to privatnih razloga ne može ići u posjet. U svojim pitanjima što se energane tiče biti će vrlo konkretan, kada će ona i pod kojim uvjetima biti izgrađena, to će se tek vidjeti. Postoje studije, pa će se vidjeti što to studija o zaštiti okoliša kao najbitnija studija u ovom području će donijeti. Vjeruje da će se tada ponovno raspravljati na jednoj sličnoj ovakvoj tematskoj sjednici, ili još bolje, na jednoj široj i javnoj raspravi u gradu Šibeniku. Ako energana i zaživi u određenom vremenu, koji je to ekonomski plus za grad Šibenik? Moli precizan odgovor što će taj plus donijeti za stanovnike grada Šibenika i cijele županije i da li će takvim ekonomskim plusom pojeftiniti usluga odvoza smeća i zbrinjavanja otpada na Bikarcu. Možda gosp. Podrug ovog trena ne zna, ali to jednostavno u ekonomskoj studiji mora biti utvrđeno, jer bez toga ekonomska studija neće biti potpuna, stoga traži da se takva odluka sa jasnim odgovorima unese u studiju ekonomskoj izvedivosti energane. Nadalje je kazao ako će cijeli otpad iz cijele Dalmacije u najmanju ruku biti dostavljen, u energanu u Šibeniku da li postoje već sada najavljeni ili utvrđeni prijedlozi i najave jedinica lokalne samouprave sa područja Dalmacije koji će taj otpad dostavljati u grad Šibenik, odnosno našu energanu. Ako takav interes postoji, moli da se kaže koje su to i koliko ih je do sada iskazalo interes i poziva na jednostavan zaključak da na kraju izrade svih studija i ekonomske studija izvedivosti i studije zaštite okoliša, da se još jednom nađu na sličnoj tematskoj sjednici Gradskog vijeća i da tu raspravu provedu na javnoj razini, na razini cijeloga grada Šibenika. Zato postoje uvjeti, zato postoji i potreba. Tada će sve moguće nejasnoće nakon tih studija, koje očito postoje, različita su mišljenja imati na vidjelu.

Tonči Restović (vijećnik) prije svega izrazio je zadovoljstvo što se ova sjednica održava, što

ovako pred cjelokupnom šibenskom javnosti razgovaraju o temi koja je iznimno važna za naš grad, za možda budućnost našeg grada. Naravno, to ne bi bilo tako da se pitalo HDZ i aktualnog gradonačelnika. Podsjetio je da o ovome danas pričaju isključivo zato što su oporbeni vijećnici svojim potpisima zatražili održavanje ove tematske sjednice. Na takvo ponašanje gradonačelnika su navikli u ovih skoro 12 godina njegove vlasti. Zatvorenost u procesu donošenja odluka s jedne strane i s druge strane maksimalna otvorenost u muljanju, obmanjivanju, da ne kaže nekad i laganju. Gotovo nikad ne koristi teške riječi, smatra politiku časnim poslom, borbom da se javni novac potroši na istinske potrebe ljudi unutar jedne zajednice, da se umjesto energane izgrade vrtići koji će zadovoljiti sve kapacitete koje naša djeca trebaju da se umjesto energane izgradi novu školu, financira nabavku svih školskih potrepština, jačaju naše gospodarstvo i potiču ulaganja u naš grad jer Šibenik treba nova radna mjesta. Neovisno političkoj iskaznici. Zna i svjestan je, uostalom, i radio je kratko u sektoru zbrinjavanja i obrade otpada koliko je to kompliciran, ali važan segment naše budućnosti. Način kako je Hrvatska pristupila problemu zbrinjavanja otpada neminovno vodi do gradnje energana i na neki način zaokruživanja tog procesa. Gradonačelniku je kazao kako se ovako ne rade veliki projekti. Zna da je gradonačelniku strano slušati savjete drugih, zna da mu je teško o projektima koje uglavnom smisle slučajno ili u hodu razgovarati sa ljudima, ali ovaj projekt je prevažan da bi to izbjegli. Uostalom, kao što su bili važni i neki drugi projekti o kojima je isto sam donosio odluke bez ikakvog savjetovanja ili, ne daj Bože, osluškivanja želja naših sugrađana, tako da i nije čudo što je propao velebni projekt na Batiželama gdje su nota bene, potrošili javne novce i usput vrijeđali svakoga tko im je uputio ili najmanju sugestiju, što sa tim prostorom. Guralo se jednu te istu priču, čitav ovaj mandat i na kraju, kad je sve neslavno propalo, nije se ni udostojio ni ispričati građanima. Druga velika bravura gradonačelnikovog mandata je trebala biti neka investicija na Podima koja bi zaposlila i do 5000 radnika i onda je odmahivao rukom i svima koji su rekli da je to glupost, da su to prazne priče. Sa nevjerojatnom lakoćom je govorio da ne vole Šibenik. Tada je gradonačelniku rekao kako će se sjetiti i ponovio sada, kako ga sram može biti što se je taj način kao gradonačelnik govorio njemu i kolegama vijećnicima. Jedna jednostavna istina, svi vole Šibenik, i baš zato što voli Šibenik, ima pravo željeti živjeti u Šibeniku puno, puno više od ovoga što ste mu je on donio u ovih većinom otužnih 12 godina. Dok god mladi ljudi u Šibeniku ne budu mogli ostvariti pravo na stan, upisati dijete u vrtić, ne trošiti velike iznose na školovanje djece, dok god ne budu mogli naći dostojanstven posao, dok god Grad ne izgradi dom za starije koji će omogućiti našim najstarijima dostojanstvenu starost do tada će o tome govoriti. I za kraj, energanu mijenja za izgradnju nogostupa u Mandalini, saniranje smrada u Podsolarskom i Brodarici, redovitiji odvoz smeća, energanu mijenja i za uređenje Stare gradske jezgre, saniranje rive, zaustavljanje plavljenja Doca, energanu mijenja i za autobuse na struju, osiguravanje novih parkirnih mjesta ili manje račune za sve gradske usluge. Kad te normalnim ljudima jednostavne zadatke odrade onda se mogu uhvatiti energane, ako ga je nakon ovih 12 godina uopće briga i ako još ima snage, volje i energije za ovaj posao.

Željko Burić (gradonačelnik) kazao je kako će biti kratak, da ne bi zamario tematsku sjednicu. Drago mu je što je gosp. Restović sada istupio na ovakav način, jer je potvrdio nespornu činjenicu, a to je da je rođeni politički manipulator. Kazao je kako bi mu trebalo sat vremena da izreče sve velebne projekte koji su napravljeni u mandatu, ne samo u mandatu, nego i u prethodnim poslovima, za razliku od vijećnika koji ne može reći ni jedan projekt koji je izveo. Šibenik u svijesti i savjesti i realnosti mnogih građana Republike Hrvatske je grad primjer, osim u riječima manipulatora. Sve ovo što je vijećnik nabrojio je totalna laž. Dakle, onaj koji laže je i lažljivac. Ostvarene priče su, odakle uopće pravo da govori da je projekt Batižele propao, projekt Batižele ide dalje, i to vrlo dobrim tempom. Osim toga, projekt Batižele je

administracija dovela da pričaju o investitorima, a vijećnikova administracija je dovela do pismenog prijedloga za stečajni postupak u kojem se trebala napraviti marina kao kulisa, a iza ostalo bi bilo smeće koje ne bi niti dvije energane uspjele riješiti. Upitao je odakle mu pravo da govori da je projekt Vallis Solaris na Podima propao kad to jednostavno nije istina, kad to nije činjenica. Proces se razvija jako dobro i vrlo uspješno. Odakle pravo da govori o školama kada je Grad Šibenik potpisao i dobio sporazume za gradnju novih škola, za adaptaciju postojećih škola. Odakle pravo da govori o vrtićima on i slični njemu, koji su, doduše, kratko imali priliku upravljati gradom i zadnji vrtić napravili na 1974. Kazao je kako su jučer upravo obišli treći vrtić u ovom mandatu. Odakle pravo da govori o vrtićima, kada Grad Šibenik dobiva građevinsku dozvolu za novi vrtić na Gomljaniku, kada ima jasno izraženo gdje će biti drugi veliki vrtić, kad ima jasan stav gdje će biti napravljen treći vrtić. Vijećniku je kazao kako je stvarao svoje političke ambicije, dokopao se Zagreba, te da ostavi grad Šibenik u miru da staloženo kroči stopama razvoja kojima i ide.

Tomislav Travčić (vijećnik) kazao je kako mu je čast sudjelovati na ovoj konferenciji, odnosno u ovoj raspravi. Vidi da su stvarno uložili truda za doći i pomoći nama u Šibeniku. Nije bio u Bolzanu nisam bio u Bozanu, ali bi pitao gospodina gradonačelnika isto što se tamo događalo, kako on tamo nije bio. Zamolio je gosp. Budišu ako može dati konkretnih stavova, smatra da je ovdje najkonkretnija, kvalitetnija osoba. Zašto baš Šibenik, postoje li neki statistički podaci koji pokazuju da je nama već sada zagađena priroda, okoliš ili da nam je već ugroženo zdravlje. Možda nije adekvatno pitanje za gosp. Budišu, ali ga zanima jer ipak je na toj poziciji, kako će dodatno povećati svjesnost građana da kvalitetno odvajaju otpad. Na snimci koju su vidjeli nije vidio ni jednog građanina koji nije radio, znači nekog tko baš nije radio u toj energani da kaže koji su benefiti ili štetne posljedice dobili kao stanovnici Bolzana, da li je to jeftinija struja, voda, komunalije i u najvećem parametru da li je odlaganje, odnosno odvoz otpada pojeftinilo. Što grad dobiva od ovog projekta, što dobivaju građani, a što dobivaju potpisnici ugovora za tako hvale vrijednu energanu, upitao je gradonačelnika.

Željko Burić (gradonačelnik) ovo je tematska sjednica gdje ljudi koji imaju znanja iznose svoje spoznaje, prihvatiti će ih pojedinačno, onako kako žele. Ponovio je da ne odlučuju o tome hoće li se ili neće raditi energana. Ovdje mogu eventualno kazati, saslušati informacije, onog trenutka kad dobiju studiju izvodljivosti koja će dati odgovore kakva će ona potencijalno biti onda mogu konkretno raspravljati što će ili neće biti u Šibeniku. Ponovio je zbog građana kako ne donose odluku o gradnji energane, tematsku sjednicu su prihvatili upravo sa željom da se čuju različita mišljenja, različita iskustva, različiti podatci, činjenice, a onda kada to s nečim mogu usporediti, onda će adekvatno odlučivati.

Mirko Budiša (zamjenik direktora Fonda za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost) samo kratko želi pojasniti situaciju, kolega koji je napustio sjednicu i rekao da je Fond udario u najmekši dio, Grad Šibenik, dakle, mora to demantirati, nije Fond taj koji je birao ovu lokaciju, nego se Grad Šibenik javio sa zahtjevom da mu se izravno sufinancira izrada studijsko projektne dokumentacije koja će, kao što još jednom mora ponoviti, evaluirati da li je ta lokacija uopće pogodna za izgradnju energane. Što se tiče samo čistoće okoliša, na području Šibensko-kninske županije nema tih crnih točaka. Dakle, najbliža crna točka je Crno brdo, Biljani Donji Donje i to će zajedno s Vladom Republike Hrvatske, Ministarstvom zaštite okoliša i zelene tranzicije, i Fond je dobio ulogu da zapravo to 100 % sufinancira i krajem ove godine kreće se sa tim radovima. Što se tiče benefita, pokušati će objasniti zašto energana treba, ne kaže da treba na ovom području, osobno mu je logična zbog geografskih razloga, na sredini je, gravitiraju veći gradovi Zadar, od zapravo Dubrovnika do Gospića. To je nekakvo područje obuhvata koje je obrazloženo u projektom zadatku koji su dobili, što je logično, ali ima prosta

činjenica da danas plaćaju 200,00 EUR, tu ga kolega Podrug, može ga ispraviti otprilike 200,00 EUR plaća se drugima da preuzmu taj gorivi dio otpada i da proizvode energiju iz tog otpada. To prosto nije zdravorazumski i to je jedna činjenica koja nam uvijek treba biti na pameti zašto ovakva postrojenja i zašto te benefite ne zadržimo kod sebe.

dr.sc. Dragan Zlatović (predsjednik Gradskog vijeća) s obzirom da nema daljnjih govornika, tematsku sjednicu mogu i na svoj način zaključiti, kao što znaju, ovo nije sjednica koja ima zaključke, odluke. Kao što je danas više puta kazano, niti se u ovom momentu što gradi, niti u neko dogledno vrijeme će biti građevinskih radova u tome smislu, ali jasno, prije svega se traže određeni pokazatelji koji će biti transparentni javnosti o kojima će moći ubuduće raspravljati, a onda i adekvatno odlučivati kada se za to steknu uvjeti. Zahvalio se svima na dolasku, posebice gostima koji su odvojili svoje vrijeme.

Predsjednik Gradskog vijeća zaključio je sjednicu Gradskog vijeća u 11:50 sati.

KLASA: 024-02/24-02/05

URBROJ: 2182-1-02/1-24-6

ZAPISNIČAR

Mira Vudrag Kulić

Mira V. Kulić

PREDSJEDNIK

dr.sc. Dragan Zlatović